

ЕНЕРГЕТСКИ ИНФОРМАТОР

Број 12 – Ноември, 2013 година

ISSN 1857-8403

Содржина

Енергетски новости

– Македонија	4
– Свет	7

Активности на Агенцијата за енергетика

на Република Македонија	10
-------------------------------	----

Конференции во енергетиката	14
-----------------------------------	----

Импресум: ЕНЕРГЕТСКИ ИНФОРМАТОР, Бесплатен месечен информатор за енергетика;

Издавач: Агенцијата за енергетика на Република Македонија; **Адреса на издавачот:** Ул.Орце
Николов бр.68, Скопје, Тел. (02) 32 30 300; **Главен уредник:** Владимир Сарач; **Одговорен уредник:**
Китановска Елена; **Печати:** Винсент графика доо, Скопје

Добиените материјали за написи не се враќаат. Авторските права се заштитени. Забрането е секако препечатување, копирање, снимање и пренесување, во целост или во делови, без писмена дозвола од издавачот. Редакцијата ги презема сите неопходни мерки во објавените написи и информации да нема грешки, но сепак не можеме да го гарантираме тоа. Издавачот и авторите не преземаат никаква одговорност во случај на каква било штета или несреќа, настаната поради која било причина во врска со објавените написи и информации.

Германската „Крас Капитал Груп“ ќе инсталира фотоволтаични панели во Кочани

Германската компанија „Крас Капитал Груп“ ќе инсталира фотоволтаични панели на повеќе локации во општина Кочани со цел од сонцето да произведува 20 мегавати електрична енергија.

За време на посетата на Република Македонија претставници од компанијата ги скенираа географските и други природни погодности на поднебјето, особено на Осоговијата, каде што сончевите зраци се најпостојани. Градоначалникот на општина Кочани, г-дин Димитровски, нагласи дека општината ќе направи се и оваа германска инвестиција да се оствари.

Во општината Кочани фотоволтаични панели има поставено на фирмата „Европа 92“, како и во атарите на селата Спанчево и Долни Подлог.

Промовирана физибилити студија за мали хидроцентрали

Зголемено производство и намалување на потребата од увоз на електрична енергија, намалување на емисијата на стакленички гасови и придвижување на локалната економија, се придобивките кои ќе произлезат од проектот за изградба на мали хидро електрани.

На промоцијата на Физибилити студијата за оправданост на доделување на концесија за користење на водата за производство на електрична енергија со изградба на мали хидро електрани, министерот за животна средина и просторно планирање Абдилаким Адеми посочи дека таа ги содржи сите потребни информации од економска, правна, финансиска и техничка анализа, со препораки и заклучоци за 80 локации, за кои Министерството за животна средина и просторно планирање треба да даде концесија. Од особена важност, како што нагласи, е да се истражат и понудат најоптимални решенија.

Голем бенефит од либерализација на енергетскиот пазар

Компаниите се подготвени да ја прифатат либерализацијата на енергетскиот пазар и се надеваат дека нема да дојде до ново пролонгирање на датумот, со оглед на тоа дека очекува да имаат значителен бенефит од неа.

Сегашната најава е дека либерализацијата на пазарот на електрична енергија за компаниите во Македонија ќе се случи од 1 април 2014 година. Првично либерализацијата беше најавена за 1 јануари 2013 година, но беше одложена. Либерализацијата на пазарот на електрична за домаќинствата треба да се случи на 1 јануари 2015 година, со што енергетскиот пазар целосно ќе биде либерализиран.

УСАИД со проекти за чиста енергија и индустриски менаџмент

Канцеларијата на УСАИД во Македонија започна со реализација на проекти за инвестиции во чиста енергија и за индустриски менаџмент. Со проектот за инвестиции во чиста енергија, покрај тоа што ќе се обезбеди техничка помош, ќе се спроведат и повеќе активности за поедноставување на процесот за развој на проекти и инвестиции во обновливи извори на енергија.

Според УСАИД, целта на овие проекти е да се подобри деловното опркужување во областа на обновливите извори на енергија и воспоставување процеси и процедури за ниско емисиони развојни стратегии. Проектот, пак, кој ќе се однесува на индустрискиот менаџмент има за цел да ја зголеми конкурентноста на индустриите преку намалување на трошоците за енергија, кои што се делат од трошоците на производство. Крајната цел, како што истакнуваат од УСАИД, е намалување на емисиите на стакленичките гасови.

Ќе се гради далекуводот Битола-Елбасан, се интензивира енергетската соработка со Албанија

Најава за интензивирање на соработката во енергетиката меѓу Македонија и Албанија стигна по средбата на министерот за економија Ваљон Сарачини и албанскиот министер за енергетика и индустрија, Дамиан Ѓикнури.

Како приоритет е договорен проектот за интерконективно поврзување со далекуводот Битола-Елбасан, кој според Сарачини, ќе значи многу за енергетската, но и за економската состојба во Македонија.

„За проектот веќе е изработена физибилити студија и студија за животна средина. Очекуваме во наредниот период да се изработи техничка документација, за што е обезбеден грант од еден милион евра од Европската банка за обнова и развој. Со ЕБОР сме во завршни преговори и за обезбедување кредит во вредност од 45 милиони евра колку што се потребни за на проектот“ изјави Сарачини по средбата.

Според него, ако се тече по планот до 2017 година далекуводот ќе биде изграден. Пред колегата од Албанија, Сарачини ги презентираше и новите 80 локации за изградба на мали хидроелектрани. Разговори се воделе и околу потребата од поинтензивна соработка во делот на рударството.

„Дискутиравме и за проектот Луково Поле. Не сакајќи да оставиме простор за шпекулации се одлучивме да имаме технички лица од двете страни кои ќе работат на проектот и ќе се договараат меѓу себе за да нема нејаснотии околу сливот на водите“, истакна министерот Ѓикнури.

На средбата било договорено потпишување Меморандум за соработка во енергетиката, а формирана е и работна група од двете министерства која, до февруари 2014 година, ќе треба да го согледа напредокот за сите отворени прашања на кои се разговарало на средбата.

Јапонија се префрла на соларна енергија!

Јапонскиот производител на електроника “Kyocera” неодамна отвори соларна електрана од 70 мегавати во Кагошима. Проектот, чија изградба беше започната во јули 2012 година, пред десетина дена почна со работа и стана најголем таков објект во Јапонија. После страшниот земјотрес и цунами на бреговите на Јапонија – несреќа што доведе до една од најтешките нуклеарни несреќи во историјата на човештвото – државата беше силно мотивирана да се тестира во производството на соларна енергија.

”Kagoshima nanatsujima mega solar power plant” се наоѓа на јужниот брег на Јапонија и со 290.000 панели зазема 1,27 милиони квадратни метри. Исто така, постои и организирана тура за посетителите, студентите и туристите која вклучува кружна соба со панорамски поглед на фабриката и обезбедување на релевантни информации за животната средина. Оваа тура има намера да го мотивира јавното мислење за разбирање и прифаќање на обновливите извори на енергија.

Лондон ќе ги грее станите со топлината од метрот

Топлината што се генерира во метрот во Лондон, ќе се пренасочи за загревање на куќите и станите во градот. Проектот предвидува поврзување на вентилациониот систем од метрот со локалната топлификациона мрежа. На тој начин оваа топлинска енергија ќе може најдобро да се искористи. Примерот е единствен во Европа, а градоначалникот на Лондон смета дека емисиите на стакленички гасови во тој дел од градот ќе се намалат за дури 60%.

Прв соларен тротоар

Првиот соларен тротоар на светот е поставен во Вашингтон, во кампусот на Virginia Science and Technology. Вкупно се поставени 27 соларни плочи кои не се лизгаат и се механички отпорни. Нивната максимална моќност е 400W, што е доволно за работа на 450 LED светилки. Овие плочи може да имаат и термоизолациони својства и да се користат како составен дел од фасадите, со што отвораат нови можности во архитектурата, особено денес кога одржливоста на архитектонските решенија е на прво место.

ОН: До 2030. струја за сите

Во земјите во развој само секој десетти жител има пристап до електрична енергија. Сега ОН сакаат со електрична енергија да ја снабдат целата планета, и тоа по можност со енергија од обновливи извори.

Според податоците на ОН, во одредени држави во светот само 10% од населението има струја. Состојба која светската организација сака да ја измени за 15 години. ОН заедно со Светска банка почнаа кампања за електрификација на земјите во развој. Амбициозната цел гласи - до 2030 година сите луѓе на светот треба да имаат пристап до електрична енергија. Притоа по можност - енергија од обновливи извори, вели генералниот секретар на ОН Бан Ки Мун.

„Побарувачката на енергија се зголемува, а со тоа растат и шансите“, изјави Бан на презентацијата на иницијативата „Обновлива енергија за сите“ во Њујорк. Тој додаде дека за да се спроведат плановите, околу иницијативата треба да се обединат владите, меѓународните организации и приватната економија. Претседателот на Светска Банка, Џим Јонг Ким, изјави дека за реализација на целта ќе бидат неопходни инвестиции од 440 до 590 милијарди евра годишно. Првите резултати треба да бидат презентирани веќе догодина, затоа што Светска Банка веќе работи на планови за електрификација во 42 земји.

ЕУ ги продолжи анти-дампинг царините за Кина

ЕУ воведува долгорочни казнени царини за соларните панели од Кина. Мерката ја договорија ЕУ-државите во Брисел.

Двегодишните казнени царини ќе бидат во сила веќе од 6-ти декември. Оваа мерка ЕУ ја воведува за кинеските претпријатија кои, според мислењето на Брисел, нудат соларни модули по недозволно ниски цени. Освен тоа, ЕУ сака да ги казни и производители кои профитираат од субвенциите на кинеската држава.

Уште во јуни Европската комисија донесе одлука за воведување привремени заштитни царини, но со важност од шест месеци. Сега анти-дампинг царините се продолжени на две години. Европејците ја обвинуваат Кина дека соларните модули и нивните компоненти ги извезува под цената на производство и со тоа ги истиснува европските производители од нивните домашни пазари. Со своите дампинг цени кинеските производители негативно влијаат врз заработувачката на европските производители на соларни панели.

Конфликтот во јуни се закануваше да прерасне во трговска војна. Но, во јули беше спречена ескалација кога Кина и ЕУ се спогодија за компромисно решение. Тоа предвидува минимална цена на кинеските соларни модули од 57 центи по ват и максимален увоз од седум гигавати годишно.

Од пролонгираните заштитни царини е погодено малцинство од кинеските фирми, соопшти Европската комисија. Најголем дел од фирмите не потпаѓаат под казнените мерки, зашто се придржуваат кон условите за извоз. Во 2011. година Кина извезе соларни модули во вредност од 26,6 милијарди евра, од што околу 60 проценти во ЕУ. За возврат, Кина увезе соларни производи и суровини во вредност од 7,5 милијарди долари.

Тренинг-работилница “Програма за сертифицирано мерење и верификација”

Претставници од Агенцијата за енергетика на Република Македонија присуствуваа на регионална тренинг-работилница “Програма за сертифицирано мерење и верификација“ (Certified Measurement and Verification Professional Program). Работилницата се одржа од 4 до 8 ноември 2013, во Тирана, Република Албанија.

На петдневната тренинг работилница, повеќе од 30 учесници од Србија, Албанија и Македонија имаа можност да се запознаат со Интернационалниот протокол за мерење и верификација на

перформансите (International Performance Measurement and Verification Protocol), и со основите за пристап кон процесот на мерење и верификација на параметрите за енергетска ефикасност на објекти и постројки. На крајот, учесниците го полагаа испитот за стекнување со формален Сертификат од

Асоцијацијата на енергетски инженери (Association of Energy Engineers) и Организацијата за проценка на ефикасноста (Efficiency Valuation Organization) - Certified Measurement and Verification Professional.

Работилницата беше организирана преку проектот на USAID, “Enhancing Capacity for Low Emissions Development Strategies” (EC-LEDS), во соработка со Tetra Tech, а реализиран Association of Energy Engineers и Efficiency Valuation Organization.

Семинар за енергетска ефикасност, производство и користење на енергија од обновливи извори во земјоделството

Агенцијата за енергетика на Република Македонија, во соработка Здружението ЦеПроСАРД и Стопанска комора на Македонија, на 14.11.2013 година организираа семинар на тема “Упатството за енергетска ефикасност, производство и користење на енергија од обновливи извори во земјоделството”.

Ова Упатство беше презентирано на лицата кои делуваат во секторот земјоделство. Целта на Упатството е подобрување на примената на стандардите за енергетска ефикасност во земјоделството, како и производството и користењето на енергијата од обновливи извори на земјоделските стопанства. Упатството дава насоки и препораки за воведување на мерки за ЕЕ во земјоделството и

производство и користење на енергија од ОИЕ на земјоделските стопанства, кои се поврзани со релевантните задолжителни стандарди од примарното и секундарното национално законодавство од овие области, но и дефинира незадолжителни стандарди на ниво на препораки за добри практики кои треба да водат кон намалување на потрошувачката. На семинарот и практично беше прикажано како може да се заштеди енергија во овој сектор, преку конкретни примери.

Овој настан беше организиран како дел од активностите на Агенцијата за енергетика на Република Македонија за изработување на Упатства за воведување на мерки за енергетска ефикасност и користење на обновливите извори на енергија во сите сектори во Република Македонија: здравство, транспорт, образование, услужен сектор и индустрија.

Одржана 24-та сесија на Управувачкиот Комитет за енергетска ефикасност Програм 21

Претставник на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, присуствуваше на 24-та сесија на Управувачкиот Комитет за енергетска ефикасност Програм 21 (кој го спроведува УНЕЦЕ- Економска Комисија на Обединетите Нации за Европа), кој се одржа на 12 -13 Ноември 2013 година во Женева.

На сесијата, земјите членки на проектот на УНЕЦЕ донесоа документи за одвивање на проектните активности за наредните 2 години. Фокусот на активностите беше задржан на воведување на мерките за енергетската ефикасност во сите сектори и создавање на услови за финансирање на истите.

Конференција на тема "Иновативни методи за искористување на ниско температурни геотермални ресурси во Југоисточна Европа"

Претставници на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, присуствуваа на првата транснационална конференција за Југоисточна Европа на тема "Иновативни методи за искористување на ниско температурни геотермални ресурси во Југоисточна Европа", која се одржа на ден 28.11.2013 година во Кочани.

На оваа еднодневна конференција, како експерти од Македонија учествуваа претставници од МАГА – г-ѓа Сања Поповска Василевска и г-дин Славе Арменски и РЕ Геотерма Кочани – г-дин Љупчо Гаштеовски.

На конференцијата имаше претставници од повеќе земји, партнери во GeoSEE проектот, и тоа од: Унгарија, Србија, Бугарија, Словенија, Италија и други.

Во Неготино отворени канцеларијата и инфоцентарот за енергетска ефикасност

Директорот на Агенцијата за енергетика, г-дин Лазар Гечевски, претставникот на УНДП во Македонија, г-а Луиза Винтон и градоначалникот на општина Неготино, г-дин Ванчо Апостолов на 03.12.2012 година, на пригодна свеченост ги предадоа во употреба Канцеларијата за заедничко одделение за енергетска ефикасност и Информативниот центар за енергетска ефикасност, за потребите на 8-те општини од Вардарскиот плански регион.

Станува збор за реализација на проект врз основа на предходно склучен договор од страна на градоначалниците на осум општини, кој според зборовите на директорот Гечевски претставува одличен пример за меѓуопштинска соработка за заедничко спроведување на локалните надлежности и препорача примерот да го следат и имплементираат и останатите региони во земјава. Директорот на Агенцијата истакна дека Агенцијата секогаш ги поддржува активностите кои би резултирале со заштеда на

енергија, подобрување на енергетската ефикасност во општините и користење на обновливи извори на енергија, а паралелно потребно е да се работи и на подобро информирање на населението. Градоначалникот Апостолов истакна дека препознавајќи ги очекуваните позитивни ефекти од проектот, воопшто не се двоумел како прв човек на општината во носењето на одлуката, без финансиски надомест, да се отстапи дел од атрактивниот простор во центарот на Неготино за потребите на проектот. Споменатиот простор е целосно опремен со канцелариски мебел, потребната ИТ опрема, а набавена е и специјализирана опрема за вршење на контрола и мерење на потрошувачката на енергија.

КОНФЕРЕНЦИИ И ОБУКИ ВО ЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР Декември, 2013 година – Јануари, 2014 година

1. На 2-ри и 3-ти Декември, во Ченаи, Индија ќе се одржи Интернационална работилница за искористување на енергијата од брановите. Повеќе информации на: www.waveenergy13.com.
2. На 5-ти и 6-ти Декември, во Санкт Пелтен, Австрија ќе се одржи семинар на тема „Биометанот во регионот: Развој на пазарот за биометан“. Повеќе информации на: www.fedarene.org.
3. На 5-ти и 6-ти Декември, во Коимбатор, Индија, ќе се одржи Интернационалната конференција за обновливи извори на енергија и одржливост. Повеќе информации на: www.karunya.edu.
4. Од 9-ти до 13-ти Декември, во Лондон, Англија, ќе се одржи Светскиот конгрес за обновлив развој. Повеќе информации на: www.wcst.org.
5. Во периодот од 20-ти до 22-ри Јануари, 2014 година, во Абу Даби ќе се одржи Светскиот самит за енергетика. Повеќе информации на: www.worldfutureenergysummit.com.
6. Во периодот од 21-ви до 23-ти Јануари, 2014 година, во Архус, Данска, ќе се одржи Конференција за нови начини на искористување на водните ресурси. Повеќе информации на: www.aarhusvand.dk.